

ДИРЕКТИВА 76/464/ЕИО НА СЪВЕТА от 4 май 1976 година относно замърсяването, причинено от определени опасни вещества, зауствани във водната околна среда на Общността

Обн. *L ОВ. бр. 129 от 18 Май 1976г.*

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ,

като взе предвид Договора за създаването на Европейската икономическа общност, и в частност членове 100 и 235,

като взе предвид предложението на Комисията,

като взе предвид становището на Асамблеята ,

като взе предвид становището на Икономическия и социален комитет ,

като има предвид, че спешно се налага необходимостта от общо и едновременно действие от страна на държавите-членки за опазване на водната среда на Общността от замърсяването, по-специално това, причинено от някои устойчиви, токсични и биоакмулиращи се вещества;

като има предвид, че редица конвенции или проекти за конвенции, от които Конвенцията за предотвратяване на замърсяването на моретата от източници, разположени на сушата проектът за конвенция за предотвратяване на химическото замърсяване на Рейн и проектът за Европейска конвенция за предотвратяване на замърсяването на международните водни течения имат за цел да предпазват от замърсяване международните водни течения и морската среда; като има предвид, че е важно да се установи съгласувано (*) прилагане на тези конвенции;

като има предвид, че всяко несъответствие между вече прилаганите разпоредби или тези в процес на подготовка в различните държави-членки относно изливането на някои опасни вещества във водната среда може да създаде неравноправни условия за конкуренция и, поради това, да има пряко влияние върху функционирането на общия пазар; като има предвид, че поради това в тази област следва да се пристъпи към сближаване на законодателството, предвидено в член 100 от Договора;

като има предвид, че се оказва необходимо това сближаване на законодателството да се придружава от действие на Общността, целящо да осъществи чрез по-широко законодателство една от целите на Общността в областта на опазването на околната среда и подобряването на качеството на живот; като има предвид, че за целта следва да се предвидят някои специални разпоредби; като има предвид, че тъй като необходимите за целта правомощия за действие не са предвидени в Договора, има основания за прилагане на член 235 от Договора;

като има предвид, че програмата за действие на Европейските общности в областта на околната среда (3) предвижда някои мерки с оглед опазване на пресните и на морските води от някои замърсители;

като има предвид, че за да осигури ефективно опазване на морската среда на Общността, е необходимо да се направи първи списък, наречен списък I, който да включва някои отделни вещества, подбрани главно въз основа на тяхната токсичност, устойчивост и биоакмулиранес изключение на онези, които са биологично безопасни или които бързо се превръщат в биологично безопасни вещества, както и втори списък, наречен списък II, който да

включва вещества с вредно действие за морската среда, което обаче може да бъде ограничено до определена зона и което зависи от характеристиките на приемащите води и от тяхното местоположение; като има предвид, че всяко заустване на отпадъчни води, съдържащи тези вещества трябва да се подчинява на предварително разрешение, което определя емисионните стандарти;

като има предвид, че замърсяването, причинено от изливането на различните опасни вещества от списък I, трябва да се премахне; като има предвид, че Съветът в точно определени срокове трябва да приеме по предложение на Комисията гранични стойности, които емисионните стандарти не трябва да превишават, методи на измерване, както и сроковете, които трябва да се спазват от извършителите на съществуващите зауствания

като има предвид, че държавите-членки трябва да прилагат тези гранични стойности, с изключение на случаите, когато държава-членка може да докаже пред Комисията съгласно процедурата за контрол, установена от Съвета, че определените от Съвета по предложение на Комисията цели за качество са постигнати и се поддържат постоянно благодарение на дейността, провеждана от тази държава-членка, наред с другите, в целия географски район, евентуално засегнат от като има предвид, че е необходимо да се намали замърсяването на водите, причинено от веществата от списък II; като има предвид, че за целта държавите-членки трябва да приемат програми, които да включват цели за качество на водите, определени при съблюдаване на директивите на Съвета, когато има такива; като има предвид, че емисионните стандарти, прилагани за споменатите вещества, трябва да се изчисляват с оглед на тези цели за качество;

като има предвид, че настоящата директива следва да се прилага по отношение на извършваните в подземните води зауствания с уговорката за някои изключения и изменения и допълнения, докато се изчаква приемането на специални правила на Обността в тази област;

като има предвид значението на това, една или повече държави-членки да могат да установят, поотделно или заедно, по-строги мерки от тези, предвидени в настоящата директива;

като има предвид значението на това, да се направи опис на изливанията на някои особено опасни вещества в морската среда на Обността с оглед да се знае техния произход;

като има предвид, че може да стане необходимо да се преразгледат и, при необходимост, да се допълнят списък I и списък II, като се отчита придобитият опит и в зависимост от случая някои вещества от списък I се прехвърлят в списък II,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

1. С уговорката за член 8, настоящата директива се прилага за:

- повърхностни води на сушата
- териториалните морски води,
- вътрешните крайбрежни води,
- подземни води.

2. По смисъла на настоящата директива:

а) “вътрешни повърхностни води” са всички сладки повърхностни води, стоящи или течащи, намиращи се на територията на една или повече държави-членки;

б) “вътрешни крайбрежни води” са водите, които са разположени извън основната линия, служеща за измерване на ширината на териториалните води и които се простират, в случаите на водни пътища, до границата на сладките води;

в) “граница на пресните води” е мястото на водния път, където при отлив и в период на слаб дебит на сладката вода, степента на соленост нараства чувствително поради наличието на морска вода;

г) “заустване” е въвеждане във водите, визирани в параграф 1, на всякакви вещества от списък I и списък II от приложението, с изключение на:

- изхвърляне на материали от драгиране,
- оперативни зауствания от кораби в териториални морски води,
- изхвърляне от кораби в териториални морски води;

д) “замърсяване” е въвеждане на вещества или на енергия, извършено от човека във водната среда, пряко или непряко, и чиито последици застрашават здравето на човека, увреждат живите ресурси и водните екосистеми, засягат местата за отдих или пречат на други видове законно използване на водите.

Член 2

Държавите-членки приемат подходящи мерки за отстраняване на замърсяването на водите, визирани в член 1, причинено от опасните вещества, включени в семействата и групите вещества в списък I от приложението, както и за намаляване на замърсяването на споменатите води от опасните вещества, включени в семействата и групите вещества в списък II от приложението, в съответствие с настоящата директива, чиито разпоредби представляват само първа стъпка към тази цел.

Член 3

По отношение на веществата, които принадлежат към семействата и групите вещества от списък I, по-долу наричани “вещества от списък I”:

1. всяко заустване във водите, описани в член 1, което може да съдържа някое от тези вещества, подлежи на предварително разрешение от компетентните органи на заинтересованата държава-членка;

2. Разрешителното трябва да определи емисионни стандарти по отношение зауствания на което и да е от тези вещества във водите, упоменати в чл. I и за заустванията в канализациите на населените места, когато е необходимо за прилагането на директивата³. що се отнася до съществуващите зауствания на тези вещества във визираните в член 1 води, източниците на заустванията трябва да съблюдават, в определения от разрешението срок, предвидените в него условия. Този срок не може да бъде по-голям от сроковете, посочени в съответствие с член 6, параграф 4;

4. разрешението може да се издава само за ограничен срок. То може да бъде подновено предвид евентуалните изменения в граничните стойности, визирани в член 6.

Член 4

1. Държавите-членки прилагат режим на нулева емисия за заустваниятав подземните води на веществата от списък I.

2. Държавите-членки прилагат за подземните води разпоредбите на настоящата директива относно веществата от семействата и групите вещества от списък II, по-долу наричани “вещества от списък II”.

3. Параграфи 1 и 2 не се прилагат нито за отпадъчни води на домакинствата, нито за нагнетяванията (инжектиранията) на отпадъчни води, извършвани в дълбоките солени и неизползваеми пластове.

4. Разпоредбите на настоящата директива относно подпочвените води не се прилагат след прилагането на специална директива за подпочвените води.

Член 5

1. Емисионните стандарти, установени в разрешенията, издавани в приложение на член 3, определят:

а) максималната концентрация на допустимо вещество в изливането. В случай на разреждане, граничната стойност, предвидена в член 6, параграф 1, буква “а” се дели на коефициента на разреждане;

б) максималното количество на допустимо вещество в заустваните отпадъчни води за един или повече определени периоди. Ако е необходимо, това максимално количество може, освен това, да се изрази в тегловна единица на замърсителя за единица характерен елемент от замърсяването (например, единица тегло за единица суров материал или за единица продукт).

2. За всяко разрешение компетентният орган на заинтересованата държава-членка може, ако това е необходимо, да установи по-строги емисионни стандарти от получените в резултат от прилагането на граничните стойности, постановени от Съвета съгласно член 6, по-специално, като отчита токсичността, устойчивостта и биоакмулирането на разглежданото вещество в средата, където то се зауства.

3. Ако извършителят на заустването заяви, че не е в състояние да спазва изискваните емисионни стандарти или ако съответният компетентен орган на държавата-членка установи тази невъзможност, разрешението се отказва.

4. Ако емисионните стандарти не се спазват, компетентният орган на заинтересованата държава-членка взема всички необходими мерки, за да бъдат спазвани условията на разрешението и, ако е необходимо, да бъде забранено заустването

Член 6

1. Съветът, като заседава по предложение на Комисията, определя за различните опасни вещества, включени в семействата и групите вещества от списък I, граничните стойности, които емисионните стандарти не трябва да превишават. Тези гранични стойности се определят чрез :

а) максималната концентрация на вещество в изливането
и

б) ако това е подходящо, максималното количество на такова вещество, изразено като тегловна единица на замърсителя за единица характерен елемент от замърсяването (например, единица тегло за единица суров материал или за единица продукт).

Ако това е подходящо, граничните стойности, прилагани за промишлените зауствания, се установяват по отрасли или по вид продукт.

Граничните стойности, прилагани за веществата от списък I, по принцип се приемат въз основа на:

- токсичност,
- устойчивост,
- биоакумулиране,

като се отчитат най-добрите налични технически средства.

2. Съветът, като заседава по предложение на Комисията, определя цели за качество за веществата от списък I.

Тези цели по принцип се определят въз основа на токсичност, устойчивост и натрупване на споменатите вещества в живите организми и в утаечния слой съгласно последните научни данни, като се отчита разликата в характеристиките между морските води и сладките води.

3. Граничните стойности, постановени в съответствие с параграф 1, се прилагат, с изключение на случаите, когато държава-членка може да докаже пред Комисията съгласно процедурата за контрол, установена от Съвета по предложение на Комисията, че целите за качество, определени в съответствие с параграф 2 или с по-строгите цели за качество, определени от Общността, са постигнати и се поддържат постоянно благодарение на дейността, провеждана от тази държава-членка, наред с другите, в целия географски район, евентуално засегнат от зауствания

Комисията докладва на Съвета за случаите, когато е прибегнала до метода на целите за качество. Съветът преразглежда на всеки пет години, въз основа на предложение на Комисията в съответствие с член 148 от Договора, случаите на прилагане на споменатия метод.

4. За веществата, включени в семействата и групите вещества, визирани в параграф 1, Съветът постановява в съответствие с [член 12](#) крайните срокове, визирани в [член 3, точка 3](#) в зависимост от характеристиките, присъщи на заинтересованите промишлени отрасли и, според случая, от вида продукти.

Член 7

1. С оглед да се намали замърсяването на водите, визирани в [член 1](#), от веществата от списък II държавите-членки съставят програми, за изпълнението на които те прилагат методите, предвидени в параграф 2 и 3.

2. Всяко заустване, извършено във визираните в [член 1](#) води, което може да съдържа веществата от списък II, се подлага на предварително разрешение, издадено от компетентния орган на заинтересованата държава-членка и определящо емисионните стандарти. Последните се изчисляват в зависимост от целите за качество, установени в съответствие с параграф 3.

3. Визираните в параграф 1 програми включват цели за качество на водите, установени при спазване на директивите на Съвета, когато съществуват такива.

4. Програмите могат също да включват специални разпоредби относно състава и употребата на веществата или групите вещества, както и на продукти, и отчитат последните постижения на техническия прогрес, които са икономически осъществими.

5. Програмите определят крайни срокове за изпълнение.

6. Програмите и резултатите от тяхното прилагане се съобщават на Комисията под формата на резюме.

7. Комисията организира редовно с държавите-членки сравнения на програмите, за да се увери, че тяхното изпълнение е достатъчно съгласувано. Ако прецени това за необходимо, за целта тя представя на Съвета предложения в тази област.

Член 8

Държавите-членки приемат всички подходящи мерки с оглед мерките, които те са приели по силата на настоящата директива, да се прилагат по такъв начин, че да не се увеличава замърсяването на водите, които не попадат в приложното поле на член 1. Освен това, те забраняват всяко действие, който има за цел или за последица да заобиколи разпоредбите на настоящата директива.

Член 9

Прилагането на мерките, приети по силата на настоящата директива, не може по никакъв начин да има за последица да се увеличи, пряко или непряко, замърсяването на водите, визирани в член 1.

Член 10

Една или повече държави-членки могат, според случая, да установяват, поотделно или заедно, по-строги мерки от тези, предвидени в настоящата директива.

Член 11

Компетентният орган съставя опис на заустванията, извършени във водите, визирани в член 1, които могат да съдържат вещества от списък I, за които се прилагат емисионните стандарти.

Член 12

1. Съветът, като действа единодушно, се произнася в срок от девет месеца по всяко предложение на Комисията, направено в приложение на член 6, както и по предложенията относно приложимите методи на измерване.

Предложения относно първата серия вещества, както и приложимите методи на измерване и визирани в член 6, параграф 4 крайни срокове се представят на Комисията в максимален срок от две години след съобщаването на настоящата директива.

2. Комисията представя, по възможност в срок от двадесет и седем месеца след съобщаването на настоящата директива, първите предложения, направени в изпълнение на член 7, параграф 7. Съветът се произнася с единодушие в срок от девет месеца.

Член 13

1. За целите на прилагането на настоящата директива държавите-членки предоставят на Комисията, по нейна молба, представена за всеки отделен случай, всички необходими данни и по-специално:

- подробности за разрешенията, издадени по силата на член 3 и член 7, параграф 2,

- резултатите от описа, предвиден в член 11,
- резултатите от мониторинга, чрез националната мрежа,
- допълнителни сведения за програмите, визирани в член 7.

2. Данните, събрани в изпълнение на настоящия член, могат да се използват само за целта, за която са поискани.

3. Комисията и компетентните органи на държавите-членки, както и висшите държавни служители и други служители са длъжни да не разпространяват данни, които те са събрали в изпълнение на настоящата директива и които поради тяхното естество са обхванати от професионална тайна.

4. Разпоредбите на параграфи 2 и 3 не се противопоставят на публикуването на общи сведения или проучвания, които не съдържат индивидуални посочвания на предприятия или сдружения от предприятия.

Член 14

Съветът, като заседава по предложение на Комисията, която действа по своя инициатива или по искане на държава-членка, преразглежда и, при необходимост, допълва списък I и списък II, отчитайки придобития опит, като според случая прехвърля някои вещества от списък I в списък II.

Член 15

адресати на настоящата директива са Държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 4 май 1976 година

За Съвета:

Председател

Г. ТОРН

—

ПРИЛОЖЕНИЕ

Списък I на семействата и групите вещества

Списък I включва някои самостоятелни вещества, които принадлежат на следните семейства и групи вещества, подбрани главно въз основа на тяхната токсичност, устойчивост и биоакмулиране с изключение на тези, които са биологично безвредни или които бързо се превръщат във вещества, които са биологично безвредни:

1. Органохалогенни съединения и вещества, които могат образуват такива съединения във водната околна среда.
2. Органофосфорни съединения,
3. Органокалаени съединения,
4. Вещества, за които е доказано, че притежават канцерогенни свойства във или чрез водната среда ,

5. Живак и неговите съединения,
6. Кадмий и неговите съединения,
7. Устойчиви минерални масла и въглеродороди от нефтен произход

и за целите на прилагане на [член 2](#), 8, 9 и 14 от настоящата директива:

8. Устойчиви синтетични вещества, които плуват по повърхността, остават като суспензия или потъват и които пречат на използването на водите.

Списък II на семейства и групи вещества

Списък II включва:

- вещества, които принадлежат към семействата и групите вещества от списък I, за които визираните в [член 6](#) от директивата максимално допустими стойности са определени,
- някои отделни вещества и категории вещества, които принадлежат към изброените по-долу семейства и групи вещества и които имат вредно въздействие върху акваторията, което обаче, може да бъде ограничено в даден район и зависи от характеристиките на приемащите води и тяхното местоположение.

Семейства и групи вещества, визирани във второ тире:

1. Следните металоиди и метали, както и техните съединения:

1. Цинк
2. Мед
3. Никел
4. Хром
5. Олово
6. Селен
7. Арсен
8. Антимон
9. Молибден
10. Титан
11. Калай
12. Барий
13. Берилий
14. Бор
15. Уран
16. Ванадий
17. Кобалт
- Талий
- Телур
- Сребро

2. Биоциди и техните производни, които не са включени в списък I.

3. Вещества, които имат вредно действие върху вкуса и/или миризмата на продукти за консумация от човека и се извличат от водна среда, както и всички съединения, които могат да създадат такива вещества във водата,

2. Токсични или устойчиви органични съединения на силиций и вещества, които могат да образуват такива съединения във водата, с изключение на онези, които са биологично безвредни или бързо се преобразуват във водата в безопасни вещества.

3. Неорганични съединения на фосфора и други съединения на фосфора.

4. Неустойчиви минерални масла и въглеродороди от нефтен произход

5. Цианиди, флуориди

6. Вещества, които имат вредно действие върху кислородния баланс, в частност:

Амоняк,
Нитрати.

Декларация по [член 8](#)

Държавите-членки се задължават да наложат за заустване на отпадъчни води в открито море чрез тръбопроводи изисквания, които не са по-малко строги от предвидените в настоящата директива изисквания.

1) Селско стопанство

[Договорът 1](#) възлага на Съвета, като действа с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията и след консултации с Парламента, да приеме подходящи регламенти или директиви, с които да уреди обхвата на разпоредбите относно конкуренцията в различните сектори на икономиката. Един от тези сектори е изрично предвиден в [Договора](#): "правилата на конкуренцията се прилагат по отношение на производство и търговия със селскостопански продукти само до степента, определена от Съвета"[2](#). С други думи, на теория Съветът може да реши, че тези правила не се прилагат по отношение на селското стопанство[3](#), но все пак Съветът е избрал ограниченото приложение[4](#).

Отправната точка е, че правилата на конкуренцията се прилагат по отношение на селското стопанство, но само доколкото тяхното прилагане не пречи на функционирането на националните организации на пазарите на селскостопански продукти - които по-късно са заместени от общи организации на пазарите на селскостопански продукти - не подлага на риск постигането на целите на общата селскостопанска политика. Следните картели са освободени:

- картели на фермери;
- обединения на фермери;
- обединения на такива обединения, които принадлежат на една държава-членка и които се отнасят до продажбата на селскостопанските продукти или до използване на общо оборудване за складиране, третиране или обработка на селскостопански продукти и при които не съществува задължение за прилагане на еднакви цени.

Комисията има правомощия самостоятелно да определи кои картели изпълняват тези условия, като тези нейни решения трябва да бъдат публикувани.

(2) Транспорт

Въпреки, че както бе посочено и по-горе, Съветът трябва да уреди обхвата на разпоредбите относно конкуренцията в различните сектори на икономиката, не е посочено задължение да направи това във връзка с транспорта. В миналото Съветът изключваше

транспортните услуги от приложението на първия регламент относно въвеждането на правилата на конкуренция⁵, но това освобождаване е премахнато с Регламента, който замества този [първи регламент през 2003 г.](#)⁶.

Независимо от това, продължават да действат специфични правила⁷ на конкуренцията в областта на [железопътния, сухопътния транспорт](#) и транспорта по [вътрешни водни пътища](#)⁸, морския и въздушния транспорт. Тези правила ще бъдат разгледани накратко по-долу, а по-подробно в Глава 23, посветена на транспорта⁹.

Морски транспорт.

Тук трябва да се спомене [регламентът](#), с който се определят подробни правила относно прилагането на правилата на конкуренцията на Общността в областта на морския транспорт и във връзка с груповото освобождаване за обединенията на оператори на рейсови кораби¹⁰. Регламентът допълва и уточнява разпоредбите на Кодекса на поведение на обединенията на оператори на рейсови кораби на Обединените нации¹¹. Услугите, предоставяни от плавателни съдове без определен курс са изключени. Регламентът предвижда възможност за освобождаване на някои технически картели, а също така и групово освобождаване на обединенията на оператори на рейсови кораби при ясно определени условия и с определени задължения.

Регламентът предвижда провеждане на преговори с трети държави, тъй като се отчита, че приложението му по отношение на определени ограничителни практики може да доведе до противоречия със законодателството и правилата на тези трети държави и да окаже неблагоприятно въздействие върху важни търговски и свързани с корабоплаването интереси на Общността.

В тази връзка също така могат да бъдат разгледани и тълкувателни решения на Първоинстанционния съд от 2002 г., които се отнасят до този регламент¹².

Съветът също така приема и регламент относно приложението на правилата на конкуренцията при определени категории картели между дружества, които действат като оператори на рейсови кораби, описани в средите на занимаващите се с [корабоплаване като "консорциуми"](#)¹³. Този регламент дава правомощия на Комисията да постанови, че правилата на конкуренция не се прилагат по отношение на определени категории картели. Това се отнася до картели, които имат за цел да насърчават или да осъществяват сътрудничество с оглед на общото осъществяване на дейност по предлагане на морски транспортни услуги между корабните компании с цел рационализиране на тяхната дейност чрез технически, оперативни и/или търговски мерки, с изключение на консорциуми за фиксиране на цени. Регламентът за груповото освобождаване е прието от Комисията през 1995 г.

Въздушен транспорт

[Договорът](#) предвижда, че раздела относно транспорта се прилага само по отношение на железопътния транспорт, сухопътния и вътрешния воден транспорт, както и че Съветът може да реши "дали, до каква степен и по каква процедура могат да бъдат предвидени съответни разпоредби, които да уреждат морския и въздушния транспорт"¹⁴. Като признава, че правилата на конкуренцията формират част от общите разпоредби на Договора, които се прилагат също и по отношение на въздушния транспорт¹⁵, Съветът приема [регламент](#), който урежда процедурата за прилагане на правилата на конкуренцията по отношение на предприятия в сектора на въздушния транспорт¹⁶. В този регламент Съветът разглежда въздушния транспорт като сектор, който се характеризира с определени специфични, типични само за него черти, още повече, че международния въздушен транспорт се урежда от мрежа от двустранни споразумения между държавите. Тези споразумения определят условията, при които въздушните превозвачи, [определени от страните по споразумението могат да използват маршрути между техните територии](#)¹⁷. Ясно е, че практиките, които се отразяват на конкуренцията във въздушния транспорт между държавите-членки могат да окажат съществено влияние и върху търговията между държавите-членки. Поради тази причина се налага Комисията да бъде оправомощена да предприема необходимите мерки за прилагане на правилата на конкуренцията в сектора на въздушния транспорт.

В тази връзка Комисията приема регламент относно жалбите, заявленията и изслушванията в сектора на въздушния транспорт, който в последствие е заменен от регламент, който се прилага общо по отношение на целия транспортен сектор¹⁸.

По-късно Съветът приема [регламент](#), който дава възможност на Комисията да изключи от забраната, предвидена в Договора, определени категории картели в сектора на въздушния транспорт¹⁹. Като цяло основните опасения на Общността продължават да бъдат свързани с отварянето на пазарите, т.е. правото на достъп на въздушните превозвачи на Общността до вътрешните въздушни пътища на Общността²⁰.

Международна авиация²¹: Комисията не разполага с ефективен и ефикасен инструмент, чрез прилагането на който да гарантира, че конкуренцията в областта на международния въздушен транспорт, т.е. между държави-членки и трети държави, е защитена. Комисията прави неуспешен опит да разшири обхвата на приложение на няколко [регламента](#)²². Съдебно решение по т.нар. дела "открито небе"²³, по които Съдът се произнася, че двустранните споразумения, сключени от няколко държави-членки противоречат на чл. 43 от Договора за ЕО, става причина Комисията да получи мандат от Съвета за започване на преговори със Съединените щати (виж по-долу Глава 23: Транспорт).

Железопътен транспорт

До скоро железопътният транспорт се характеризираше със съществуването във всички държави-членки на държавни монополи, които бяха причина националните пазари да бъдат абсолютно затворени за оператори от други държави-членки. Приватизацията, която беше осъществена на скоро, все още не е променила това положение. Общността се опитва да осигури достъп до пазара на оператори от други държави-членки като предвижда "[право на достъп](#)"²⁴. По сега действащата директива това право е предоставено само на "международни сдружения" и на "железопътни предприятия, които предоставят международни комбинирани транспортни услуги"²⁵. Последните имат право на достъп до териториите на държавите-членки и на установяване на свои дъщерни железопътни предприятия и право да преминават транзитно в други държави-членки във връзка с международни услуги между държавите-членки по установяване.

Що се отнася до комбинираните услуги, те имат право на достъп до инфраструктурата на всички държави-членки. Допълнителни разпоредби, които уреждат отношенията, свързани с транспорта ще бъдат разгледани по-долу в Глава 23 "Транспорт".

(3) Телекомуникации

Телекомуникациите, информационните технологии и иновациите представляват един от най-важните индустриални сектори за икономическото развитие на Европейския съюз. Те ще бъдат подробно разгледани в Глава 27: "Индустриална политика".

Пълна и свободна конкуренция на пазара на телекомуникациите е допусната едва през 1998 г. след премахване на националните монополи за оборудване²⁶ и [услуги с добавена стойност](#)²⁷. С оглед на факта, че инфраструктурата продължава да бъде подчинена на монополни права, Съветът въвежда Директивата за осигуряване на отворена мрежа²⁸, която изисква от телекомуникационните организации да отдават под наем линии на новите участници на пазара при разумни условия и да осигуряват открит и справедлив достъп до своите мрежи. [От 1992 г. нататък](#) сателитните²⁹ и мобилните³⁰ услуги и кабелните телевизионни мрежи³¹ стават все по-конкурентен сектор. През 1996 г. Комисията приема т.нар. "Директива за пълна конкуренция"³², която изменя съществуваща по-ранна Директива за услугите. Директивата е насочена към въвеждане на пълна конкуренция на пазара на телекомуникации в ЕС. Тя изисква от държавите-членки да премахнат и последните монополизирани области на този пазар.

През 2002 г. либерализацията на европейските пазари на телекомуникации е стимулирана чрез приемане на нова регулативна рамка, т.нар. "телекомпакет".

Във връзка със системите и услугите за електронни комуникации Парламентът и Съветът издават серия от директиви, които формират обща регулаторна рамка³³ [относно достъпа и връзката](#)³⁴, [оторизацията](#)³⁵ и [универсалните услуги и правата на потребителите](#)³⁶. Съгласно новата рамка националните регулаторни органи трябва да определят съответните пазари. Комисията е публикувала ръководство, в което се определят принципите³⁷ за

анализиране на пазарите и ефективната конкуренция съгласно новата регулаторна рамка. Всички изключителни/специални права за предоставяне на услуги, свързани с общодостъпна гласова телефония и предоставянето на обществените телекомуникационни мрежи трябва да бъдат премахнати към 1 януари 1990 г. (с изключение на някои от държавите-членки). На подобен принцип, всички изключителни/специални права, свързани със самоосигуряването на инфраструктура, използване на инфраструктура, управлявана от трети лица и използването на обща инфраструктура за предоставянето на услуги, различни от общодостъпна гласова телефония, трябва да бъдат премахнати до 1 юли 1996 г. Директивата също така въвежда основните принципи за лицензиране на новите участници на пазарите на гласова телефония и телекомуникационна инфраструктура. В допълнение, директивата изисква връзката между услугата гласова телефония и обществените телекомуникационни мрежи да бъде предоставяна при недискриминационни, пропорционални и прозрачни условия, основани на обективни критерии. За успешното преминаване към пълна либерализация са предприети и допълнителни законодателни действия. Сред най-важните от тях са разширяването на действието на осигуряването на отворена мрежа към наетите линии³⁸ и към гласовата телефония³⁹.

Директивата за взаимно свързване осигурява на всички участници на пазара възможност да получат взаимно свързване с мрежите⁴⁰ на другите, когато това е разумно оправдано и в съответствие с принципите на осигуряването на отворена мрежа, които са недискриминация, прозрачност, обективност и пропорционалност. В тази връзка може да бъде разгледано и Уведомление относно прилагането на правилата на конкуренция по отношение на споразуменията за достъп в телекомуникационния сектор⁴¹.

В тази област предоставянето на свободен достъп до локалните затворени линии⁴² на всички нови участници, според Комисията, ще повиши нивото на конкуренция и технологичните иновации при достъпа до локалната мрежа. Такъв свободен достъп е предмет на Съобщение на Комисията⁴³ и [Препоръка на Комисията](#)⁴⁴.

За да установи дали действащите търговски практики и цени в телекомуникационния сектор нарушават правилата на конкуренцията на ЕС, през 1999 г. Комисията решава да започне анкети, свързани с предоставянето и ценообразуването при предоставяне на наети линии (фаза 1), мобилните роуминг услуги (фаза 2) и предоставянето, достъпа до и използването на жилищните затворени линии (фаза 3)⁴⁵.

През 2002 г. Комисията решава да прием е [директива](#) относно "Конкуренцията на пазарите на електронни комуникационни мрежи и услуги", с която да измени и консолидира подобна директива от 1990 г.⁴⁶.

(4) Пощенски услуги⁴⁷

Въпреки че през 1993 г. Съдът постановява⁴⁸, че правилата на конкуренцията, предвидени в Договора за ЕО (картели, злоупотреба с господстващо положение и разпоредби относно държавните помощи⁴⁹) се прилагат и по отношение на пощенския сектор, последният винаги е бил в привилегировано положение до края на деветдесетте години на XX век. Прилагането на правилата на конкуренцията се осъществява много прогресивно. Това е доста изненадващо като се има пред вид факта, че приходите от пощенски сектор представляват 0,9% от БВП на Общността и че той осигурява повече от 5 милиона преки и непреки работни места. Националните пощенски услуги представляват "предприятия, на които е възложено предоставянето на услуги от общ икономически интерес", изрично споменати в [Договора за ЕО](#)⁵⁰. Комисията публикува Уведомление⁵¹, с което определя "ръководните принципи, съобразно които Комисията възнамерява да прилага в индивидуални случаи правилата на конкуренцията в пощенския сектор, докато поддържа необходимите гаранции за предоставянето на универсалната услуга. То също така дава на предприятията и държавите-членки ясни указания как да избягват нарушаването на Договора. " Комисията също така потвърждава, че "традиционните структури на някои услуги от общ интерес⁵², които са организирани на основата на национални монополи, представляват предизвикателство пред европейската икономическа интеграция". Уведомлението определя правила относно задълженията на доминиращите пощенски оператори, кръстосаното субсидиране, публичните предприятия и специалните или изключителни права, свободата на предоставяне на услуги, мерките, предприети от държавите-членки, пощенските оператори и помощите, услугите от

общ икономически интерес и условията за прилагане на изключението, предвидено за предприятия, на които е възложено [предоставянето на такива услуги53](#).

През 1997 г. Парламентът и Съветът приемат [Директива](#) относно общите правила за развитие на пощенските услуги на вътрешния пазар на Общността и подобряване на качеството на тези услуги. Тази [директива](#) е изменена през 2002 г.[54](#). Тя се основава на пет елемента:

- прогресивна и контролирана либерализация на пощенските услуги: различни стъпки са предприети през 2003 г. и 2006 г., които водят до либерализация на 43% от френските пощенски услуги (изходяща транс-гранична поща и пощенски пратки с тегло над 50 гр., чиято цена е два и половина пъти по-висока от основната ставка);

- поддържане във всяка държава-членка на универсална пощенска услуга, т.е. предлагане на постоянна качествена услуга на всяка точка от територията на цени, които всеки може да си позволи за заплати, което означава най-малко една доставка и едно прибиране на пратките всеки делничен ден в дома или помещенията на всяко физическо и юридическо лице. Също така тази услуга трябва да включва и следните минимални улеснения: събиране на пратките, сортиране, транспортиране и разпределение на пощенските пратки до два килограма и на колети до 10 килограма и услуги за регистрирани и застраховани пратки.

- освен задължението за определяне на цени, които всеки може да си позволи, директивата изисква прозрачност на сметките, в тази връзка може да бъде разгледано и задължението за прозрачност, наложено във връзка с отношенията между държавата и публичните предприятия[55](#);

- качество на пощенските услуги: освен качеството на вътрешните пощенски услуги, чието осигуряване е от национална компетентност е разгледано и качеството на транс-граничните услуги. Разпоредбите в тази връзка се съдържат в Приложение към директивата и са основават на продължителността на препращането[56](#);

- директивата изисква от държавите-членки да създадат един или повече Национални регулаторни органи, които да са законово обособени и функционално независими от пощенските оператори.

Комисията проучва необходимостта от трета пощенска директива за увеличаване на либерализацията в пощенския сектор.

(5) Застраховане[57](#) - Финансов сектор

В този важен сектор също са предвидени специални правила. През месец май 1991 г. Съветът приема [регламент](#), който се отнася до освобождаването от прилагането на правилата на конкуренцията на специални категории споразумения в областта на застраховането. [Той](#) възлага на Комисията да издаде регламент относно освобождаването на тази категория споразумения от забраната за определени споразумения[58](#). На това основание през месец декември 1992 г. комисията издава [регламент59](#) за освобождаване на четири вида споразумения - от общо шест вида, предвидени в регламента на Съвета - които са насочени към сътрудничество във връзка с:

- установяване на общи тарифи за застрахователни премии съобразно конкретния риск, основани на колективно потвърдена статистика или на броя на исковете за изплащане на застрахователни обезщетения;

- определяне на стандартни условия на полицата;

- създаване на общи правила относно тестването и приемането на охранителни средства..

[Регламентът](#) е [заменен](#), считано от 1 април 2003 г.[60](#). [Новият регламент](#) не само предвижда два вида споразумения, които не са били включени преди: уреждане на искове за изплащане на застрахователно обезщетение и регистри за и информацията относно повишените рискове, но също така се отклонява от предишния подход на изброяване на освободените клаузи. [Той](#) по-силно акцентира върху определянето на категориите споразумения, които са освободени до определено ниво на пазарна сила[61](#) и върху определяне на ограниченията или клаузите, които не трябва да се съдържат в подобни споразумения[62](#).

Комисията от близо контролира прилагането на правилата за защита на конкуренцията на Общността от страна на банките[63](#) и други институции.

(6) Права на интелектуална собственост

Както вече бе отбелязано тези права се използват от собствениците, за да попречат на останалите да произвеждат и разпространяват продукта, защитен с такова право или ограничат използването на това право до конкретни национални територии. Следователно, собственикът на такова право още веднъж разделя Общността на отделни пазари и въпреки, че той действа в съответствие с национално право, по този начин той пречатства търговията между държавите-членки. Това, разбира се, представлява нарушение на основния принцип на свободно движение на стоки и във връзка с този принцип Съдът постановява, че в този важен сектор е необходимо въвеждането на правилата на конкуренцията. Този въпрос е подробно разгледан в Глава 27: "Индустриална политика".

(7) Енергетика

Основната цел на прилагането на правилата на конкуренцията в енергийния сектор е либерализацията на търговията с електричество и газ. Приносът на конкуренцията към процеса на либерализация ще се увеличи когато националните законодателни мерки създадат подходяща правна рамка за въвеждане на ефективна конкуренция на енергийните пазари⁶⁴. Повече подробности по тези въпроси са дадени в Глава 31: "Енергийна политика".

(8) Въглища и стомана

До изтичане на срока на действие на Договора за ЕОВС на 23 юли 2003 г., по отношение на тези два сектора се прилагаха специфични правила за защита на конкуренцията, предвидени в този Договор⁶⁵. Въпреки че "През годините Комисията е уеднаквила прилагането на Договора за ЕОВС и Договора за ЕО" тя счита за полезно "да предостави ръководни указания на дружествата и в резултат на това изготвя Съобщение, което се отнася до определени аспекти на разглеждането на случаи в областта на конкуренцията, които възникват в резултат на изтичане на срока на действие на Договора за ЕОВС."⁶⁶

Интересен е фактът, че рестриктивните споразумения, които са били освободени по Договора за ЕОВС няма да престанат да бъдат освободени поради изтичане на срока на действие на този Договор.